



## طراحی و تدوین استراتژی توسعه ورزش های بومی سنتی بلوچستان

ملک محمد محمدی<sup>۱</sup>، محسن غفرانی<sup>۲\*</sup>

تاریخ پذیرش: ۹۴/۴/۱۶

تاریخ دریافت: ۹۳/۱۱/۴

### چکیده

**هدف:** هدف از انجام تحقیق حاضر طراحی و تدوین استراتژی توسعه ورزش های بومی سنتی بلوچستان بود.

**روش‌شناسی:** جامعه آماری این تحقیق شامل کلیه ورزشکاران، خبرگان، داوران، مربیان، مدیران و کارشناسان ورزش های بومی سنتی بلوچستان بود. حجم نمونه آماری (۳۷۰ نفر) بود که با استفاده از جدول مورگان محاسبه شد و نحوه انتخاب نمونه ها به صورت طبقه ای تصادفی بود و با استفاده از آزمون کلموگروف اسمیرنوف ( $Z = 3/7$ ) مشخص شد که توزیع داده ها نرمال است ( $P < 0/05$ ). ابزار تحقیق پرسشنامه باز و بسته بود. روایی پرسشنامه توسط اساتید خبره مدیریت ورزشی (۵ نفر) و پایایی پرسشنامه بسته با استفاده از آزمون آلفای کرونباخ و با ضریب ۰/۹۳ تایید شد.

**یافته‌ها:** داده های پژوهش با استفاده از آمار توصیفی، آزمون خی ۲، آزمون فریدمن و تجزیه و تحلیل SWOT مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

**نتیجه‌گیری:** پس از تجزیه و تحلیل نقاط قوت، ضعف، فرصت و تهدیدها و تشکیل ماتریس عوامل داخلی و خارجی، ورزش های بومی سنتی بلوچستان، محرز شد که اداره کل ورزش و جوانان استان سیستان و بلوچستان و هیات های ورزش روستایی عشایری بلوچستان می بایست از استراتژی WO (محافظه کارانه) در مورد توسعه ورزش های بومی سنتی بلوچستان استفاده نمایند.

**واژه‌های کلیدی:** استراتژی، بومی سنتی، توسعه، فرصت، تهدید.

۱. کارشناس ارشد تربیت بدنی، دانشکده تربیت بدنی، دانشگاه هرمزگان، بندر عباس، ایران

۲. استادیار دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه سیستان و بلوچستان، زاهدان، ایران

\* نشانی الکترونیک نویسنده مسئول: m\_ghofrani2000@ped.usb.ac.ir

## مقدمه

توجه ویژه بر روی قواعد علمی رشته‌های ورزشی از مسائل ضروری در ورزش کشور است و اکتفا نکردن به تحقیقات خارجی و استفاده از توانایی تحقیقات علمی داخلی و ارائه نظریه‌های متخصصان و صاحب‌نظران جوان که توانایی دستیابی به موفقیت‌های بزرگ و خیره‌کننده در حوزه‌های پیچیده علمی را دارا هستند، یک مطالبه جدی است. در حوزه ورزش نیز مانند دیگر عرصه‌های اجتماعی برای ماندگاری باید همواره در رشد، توسعه، ابعاد و زوایا را بسط، تثبیت و تقویت شود (خسروی زاده، ۱۳۸۷). به طور کلی ورزش در تمام زندگی از اهمیت زیادی برخوردار است و موجب می‌شود، پر کردن اوقات فراغت شده و در تامین سلامت جسمی و روحی آنان تاثیر بسیار زیادی دارد. همه آحاد مردم باید ورزش را جدی بگیرند و آن را برای سلامتی خود یک ضرورت و کار لازم الاجراء درآورند، زیرا جامعه‌ی ورزشکار، جامعه‌ای پر تلاش و با نشاط و زنده خواهد بود و جامعه‌ما امروز به این طراوت و نشاط نیازمند است. محیط ورزش در جمهوری اسلامی ایران باید محیطی معنوی و آکنده از جوانمردی، پهلوانی، تقوا، پاکدامنی، پارسایی و درخشندگی‌های اخلاقی و روحی باشد و انعکاس نورانیت خود را به همه قشرهای کشور بتابد. ورزش را باید جزء متن و نه حاشیه زندگی دانست، ورزش را باید از ضروریات زندگی بدانیم، یک بعد ورزش سلامت است، هم سلامت جسمی هم روحی و اساساً اگر انسانی سالم باشد با نشاط هم خواهد بود و ورزش به همراه خود نشاط، اخلاق و تعامل

را به جامعه بازمی‌گرداند (آقاجانی، جبارف و مشفق، ۱۳۹۳ و روحی دهکردی، ۱۳۹۲). سرمایه‌های واقعی هر ملت، تنها معادن ذغال سنگ، چاه‌های نفت و طلا نیست، بلکه منابع انسانی است. اگر از این سرمایه‌ها به درستی استفاده شود، آینده آن ملت رو به ترقی و تکامل پیش خواهد رفت. بدون شک بخش مهمی از بهترین سنین، تربیت پذیری کودکی و نوجوانی است و باید برای این دوره برنامه‌ها و طرح‌هایی که متناسب با استعداد آنها و مبتنی بر تعلیم و تربیت صحیح باشد ارائه داد (مهیار، ۱۳۸۵). یکی از مهم‌ترین مسائلی که در تعلیم و تربیت جدید بدان توجه بسیار می‌شود بازی است، اما متأسفانه گاهی اوقات معلمان و مربیان و خصوصاً والدین به دلیل عدم درک صحیح از این شیوه تربیتی مناسب که می‌تواند با برنامه علمی و عملی خود فکر، ذهن و بدن کودک را متاثر سازد، توجه کمتری نموده و آنرا اتلاف وقت می‌دانند. آنان توجه کمتری به این موضوع دارند، بازی نکردن، کودک را از بسیاری از موقعیت‌های یادگیری که برای رشد و تکامل جسمی و روحی او ضروری و حیاتی است و بدون اغراق مساوی با تمام زندگی اوست محروم می‌کنند. در مورد اهمیت بازی، احادیث و روایات بسیاری نقل شده است. فرهنگ و تمدن هر نسل، برگرفته از آداب و سنن نیاکان و پیشینیان آنان می‌باشد. پرداختن به سنن و رسوم گذشتگان، بیانگر ریشه‌های فرهنگی و اجتماعی اقوام مختلف می‌باشد که تا حدود زیادی خلق و خو و روحیات آن‌ها را برای نسل حاضر بازگو می‌کند. بررسی و شناخت یک فرهنگ در تعامل

به شرایط اقلیمی و جغرافیایی هر منطقه انواعی از بازی ها و ورزش ها رایج بوده که در بسیاری موارد نفوذ و نمود بیشتری در سرزمین های پیرامونی پیدا کرده است. هر چند اطلاعات ما از گذشته اندک است، اما این محدود اطلاعات، نشانگر توجه مردم و جامعه به ورزش بوده به طوری که عامل عمده ای که موجب تنوع در زندگی و شادایی روحیه ی مردم شده، همانا بازی ها و ورزش های فردی و جمعی بوده که از گذشته های دور در میان جوامع رواج داشته است. تاریخ کشور یونان و رم نشان می دهد، ساکنان اروپا تا چه اندازه به ورزش ها و بازی هایی که جنبه ی گروهی و اجتماعی داشته، توجه خاصی داشته اند. شهر باستانی المپوس<sup>۱</sup> آغازگر برگزاری المپیاهاست.

بازی و ورزش در تاریخ و اساطیر دیگر ملل و از جمله ایران نیز نمود بسیار داشته است (بیورن و هولندر، ۲۰۰۴). تونی بیلار و تسا جوول (۲۰۰۳) در تحقیق خود عنوان نمودند که ارزش هایی که ورزش ها و بازی های بومی و محلی دارند و شگردها و مهارت هایی که می طلبند، اغلب با ارزش ها و شگردها و مهارت های ورزش های نوین، اگرچه نگوییم در تضادند، به کلی تفاوت دارند. این ورزشها و بازی های سنتی که اکثر قریب به اتفاق آنها در چارچوبی غیررسمی و غیرنهادی صورت می گیرند، بازتاب هویت های فرهنگی فردی، جمعی و نیز عواملی پراهمیت در توسعه فرهنگی اند، این بازی ها با زندگی مردم منطق بلوچستان ایران آمیخته شده، این امر در جوامع کوچک شهری و روستایی که دارای فرهنگ اصیل و دست نخورده ای است،

با شناخت همه ی عناصر فرهنگی یک جامعه امکان پذیر می باشد و در واقع فرهنگ، مجموعه ای از اعتقادات، باورها، سنن و هر آن چه را که یک قوم در طی حیات خویش به صورت متداول انجام داده و در میان مردمان آن قوم ماندگار و در زندگیشان تأثیر گذار بوده است (هریسون و جان، ۱۳۸۲ و آنیمی، ۲۰۰۹).

در هر حوزه فرهنگی، شاهد عناصر به هم پیوسته و ویژه ی آن حوزه می باشیم، بازی و تفریحات نیز از اجزاء و عناصر فرهنگی یک جامعه محسوب می شوند که با توجه به شرایط اکولوژیک و فرهنگی، دارای ماهیتی متمایز و جداگانه می باشند (مهیار، ۱۳۸۵).

بازی ها ویژگی های خاص خود را داراست که می توان به ابزار و امکانات، مکان، گستره بازی، سن و جنسیت بازی اشاره کرد، بازی و ورزش رابطه تنگاتنگی با یکدیگر دارند (آقاجانی، جبارف و مشفق، ۱۳۹۳). بازی ها نیز از جمله نمودهای اجتماعی و فرهنگی هر جامعه ای به حساب می آیند. برای بازی ها علاوه بر تخلیه روانی و کارکردهای جسمانی، مزیت های فراوانی وجود دارد و بازی های بومی سنتی از فرهنگ و میراث هر اجتماعی به حساب می آیند. در هر منطقه هم به فراخور شرایط اقلیمی، فرهنگی، زبانی و تاریخی، بازی های خاصی وجود دارد. بازی های بومی سنتی به بازی هایی اطلاق می شود که در منطقه یا محله خاصی اجراء شوند و در بازهای محلی، وسعت تحت پوشش بازی بیشتر شده و اختصاص به استان یا استان هایی دارد که دارای وجوهاتی مشترک مانند آب و هوا، زبان و ... باشند (هنرور، ۱۳۹۱). بررسی های تاریخی نشان می دهد، ورزش و بازی، جزء لاینفک زندگی اجتماعی انسان بوده و با توجه

کنار یکدیگر و یار و یاور همدیگر باشند. در منطقه بلوچستان ایران این بازی ها و ورزش ها نشان دهنده سنت، آداب، رسوم و نوع زندگی کردن مردم این منطقه بود (کارشناس اداره ورزش و جوانان ۱۳۹۳).

همه سازمان ها ناگزیرند که عهده دار مدیریت راهبردی شوند و سازمان هایی موفق خواهند بود که بتوانند از علم و مدیریت راهبردی استفاده کنند (اچ ایگورانسف، ۱۳۸۳ و میلایر، بوت، مری و مستو، ۲۰۰۳). سازمان ها ناگزیرند به طور دائم بر رویدادهای داخلی و خارجی نظارت کنند تا بتوانند در زمان مناسب و بر حسب ضرورت، خود را با تغییرات وفق دهند. سازمان ها بایستی به شیوه ای اصولی این تغییرات را شناسایی کنند و خود را با آنها وفق دهند. در دنیای کنونی که با سرعتی سرسام آور در حال تغییر است و با تغییرات شگفت آوری که سازمان ها را احاطه کرده است، دیگر نمی توان از تصمیم گیری های یک باره و مبتنی بر قضاوت های شهودی و تجربی استفاده کرد.

بلوچی (۱۳۷۳)، تحقیقی را تحت عنوان بررسی وضعیت موجود بازی ها و ورزش های بومی محلی استان ایلام انجام داد که هدف شناسایی، احیاء و همگانی کردن ورزش های بومی محلی استان ایلام بود و در این تحقیق مشخص شد که ۹۶ درصد از نمونه ها، بازی ها و ورزش های بومی محلی را با آداب و رسوم منطقه مرتبط دانسته اند و ۹۵ درصد از نمونه ها بازی ها و ورزش های بومی محلی را با خصایل نیک انسانی مرتبط دانسته اند. فجوری (۱۳۸۵) در تحقیق خود با عنوان تاثیر بازی های بومی سنتی در روان کودکان، اشاره می کند که بازی های بومی سنتی، هیچگونه اثر تخریبی روانی به

چشمگیرتر بوده و حفظ آن از اهمیت ویژه ای برخوردار است و آنچه مسلم است، بازیهای منطقه بلوچستان، خاص منطقه بود و یا در نتیجهی مهاجرت های متعدد به محل آورده شده و پس از مدتی از سوی اهالی پذیرفته شده است، که بدین ترتیب آنها را بازی های بومی محلی می شناسند.

بازی های بومی محلی در زمان بسیار دور در روستاها و شهرهای منطقه بلوچستان و در مراسم گوناگون اجراء می شده، همچنین در مراسم عروسی و جشن های دیگر بازی های بومی و محلی منطقه خودشان و حتی مسابقه نیز ترتیب می دادند و جوایزی مانند گوسفند و مرغ برای برنده ها مشخص می نمودند. در اجرای بازی ها و ورزش های بومی محلی در روستاها و مناطق مختلف بلوچستان، اهداف خاص همان منطقه را به اجراء می گذاشتند که بعضی از این اهداف عبارتند از: آمادگی جسمانی جوانان، نوجوانان و بزرگسالان جهت انجام کارهای روزمره مانند: کشاورزی و دامداری، ایجاد شادابی و طراوت در بین مردم همان منطقه، ایجاد حس دوستی، همکاری و ایثار در بین مردم منطقه، احترام گذاشتن به افراد پیشکسوت و بزرگتر آن طوایف. همچنین این بازی ها و ورزش ها در زمان ها و مکان های مشخص اجراء می شد، مثلاً در نخلستان ها و در کوچه و پس کوچه های هر منطقه انجام می گرفت و یکی از موارد مهمی که هنگام اجرای بازی ها انجام می گرفت، این بود که قشر یا سن خاصی را مد نظر نداشتند، بلکه همه اقشار و سنین با هم و در کنار هم به اجرای این بازی های شاد و مفرح می پرداختند و از این بازی ها می آموختند که همیشه در شادی ها و غم ها در

اجتماعی دانش آموزان تأثیر دارد و می توان به عنوان یک رکن اصلی در تعلیم و تربیت کودکان به شمار آورد و بین بازی و آموزش و پرورش، رابطه بسیار دقیق وجود دارد.

هنرور (۱۳۹۱)، تحقیقی تحت عنوان شیوه های احیاء، ترویج و ارتقای ورزش ها و بازی های بومی و محلی را در کشور انجام داد که نتایج تحقیق را بصورت سه متغیر زیر بدست آورده است:

متغیر ترویج: گنجاندن در برنامه های آموزش و پرورش، برگزاری در قالب جشنواره های ملی و بین المللی، آموزش معلمان تربیت بدنی، برگزاری در محیط ها و فضاهای جذاب.

متغیر ارتقاء: ایجاد اداره کل ورزش های بومی و محلی در وزارت ورزش و جوانان، علمی کردن آنها براساس اصول علمی ورزش، تصویربرداری باکیفیت از مسابقات و رویدادها، افزایش بودجه این بخش.

متغیر احیاء: آموزش و اطلاع رسانی از طریق رسانه ها، حمایت از فعالیت های پژوهشی، آموزش در مدارس و دانشگاه ها.

دولت آفریقای جنوبی در طرحی که در زمینه ی بازی های بومی محلی در سال (۲۰۰۴) انجام داد، سعی بر معرفی ارزش های آفریقا داشت و به دنبال اهدافی بود که از جمله مهم ترین آنها: عمومی کردن این بازی ها در سراسر آفریقا، تأثیرات آموزشی، ترویج و توسعه ی مبانی این بازی ها به منظور اهداف آموزشی، مزایای سلامت ناشی از اجرای این بازی ها، کاهش رفتار ناپسند اجتماعی، انجام این بازی ها در پارک ها و مراکز شهری، ایجاد ساختارهایی برای انجام این بازی ها در مناطق مختلف آفریقا بود (۲۳).

کودکان نداشته، بلکه تماماً با ابعاد رشد حرکتی و روان کودک هماهنگ بوده و باعث آمادگی او در مقابله با انواع مشکلات اجتماعی و بزرگسالی می شود و عدم تبلیغ رسانه ها به بازی های بومی سنتی و تأثیرات زندگی شهری را از عوامل فراموشی بازی های بومی سنتی می داند. خدادادی و عسگریان (۱۳۸۵) در استان های آذربایجان غربی و شرقی تحقیقی را انجام داده اند که به معرفی و بررسی بازی ها و ورزش های بومی محلی این دو استان پرداختند و زندگی ماشینی امروزی، گرایش به بی تحرکی، زندگی آپارتمانی و بازی های رایانه ای را از مهم ترین علل های کاهش گرایش مردم به این بازی ها اعلام کردند و برای اشاعه و همگانی کردن بازی ها و ورزش های بومی محلی، راهکارهایی را پیشنهاد کردند که مهم ترین آنها: ایجاد دو واحد درسی در دانشگاه ها تحت عنوان، آشنایی با بازیها و ورزش های بومی محلی ایران و برگزاری جشنواره بازی های بومی محلی در سطح دانشگاه های کشور بود. عینی (۱۳۸۶)، تحقیقی را تحت عنوان بررسی وضعیت بازی های بومی و محلی در ساعت درس تربیت بدنی دانش آموزان مقطع ابتدایی دختران انجام داده است که نتایج تحقیق نشان داد، بازی های بومی و محلی، تأثیر مثبتی در ساعت درس تربیت بدنی مدارس داشته و مربیان تربیت بدنی انجام این بازیها را مفید می دانند. آقاجانی و همکاران (۱۳۹۳) تحقیقی را تحت عنوان، بررسی تأثیر بازی بر مهارتهای روانی اجتماعی کودکان انجام داده است که نتایج تحقیق نشان می دهد:

بازی موجب رشد روانی، عاطفی و اجتماعی دانش آموزان ابتدایی می شود و بازی های گروهی بیشتر بر رشد جسمی، روانی، عاطفی و

مطالعه وضعیت موجود ورزش های بومی سنتی منطقه بلوچستان مطالعه برنامه راهبردی ورزش های استانی منتخب، سند چشم انداز و پیشینه تحقیق تهیه پیش نویس Swot ورزش های بومی سنتی منطقه بلوچستان تشکیل شورای تدوین Swot با حضور خبرگان ورزش های بومی سنتی منطقه بلوچستان و نهایی کردن فهرست Swot به روش دلفی تبدیل گویه های SWOT به پرسشنامه و توزیع آن بین افراد خبره اولویت بندی و تحلیل آماری SWOT برای تعیین موقعیت راهبردی از ماتریس ارزیابی عوامل داخلی (IFE)، ماتریس ارزیابی عوامل خارجی (EFE) و ماتریس داخلی و خارجی (IE) استفاده می شود.

جامعه آماری این تحقیق کلیه ورزشکاران، خبرنگاران، داوران، مربیان، مدیران و کارشناسان ورزش های بومی سنتی بلوچستان بود که سهم ورزشکاران ۱۰۰۰ نفر، داوران ۶۰ نفر، مربیان ۱۵ نفر، کارشناسان ۲۰ نفر، خبرنگاران ۱۵ نفر و مدیران ۴۴ نفر که در مجموع (۱۰۱۵۴ نفر) و حجم نمونه آماری (۳۷۰ نفر) که با استفاده از جدول مورگان محاسبه و نحوه انتخاب نمونه ها به صورت طبقه ای تصادفی بود و با استفاده از آزمون کلموگروف اسمیرنوف ( $Z = 3/7$ ) مشخص شد که توزیع نرمال است ( $P < 0/05$ ).

پس از محاسبه حجم نمونه آماری، پایایی پرسشنامه محقق ساخته از طریق آلفای کرونباخ ( $\alpha = 0/93$ ) و روائی آن توسط اساتید خبره مدیریت ورزشی (۵ نفر) مشخص شد و بین نمونه های آماری توزیع و جمع آوری شد و داده های آماری پرسشنامه ها با استفاده از نرم افزار SPSS16 و از طریق آمار توصیفی (فراوانی، درصدها، نمودارها و...) و آمار استنباطی (فریدمن

طبق تحقیقات ابولواشی<sup>۱</sup> (۲۰۰۷) بازی های بومی محلی در کشور مصر در ۴ میلیون سال قبل از میلاد حضرت مسیح بوجود آمده است، این بازی ها، مانند تمامی فرهنگ های مصر باستان منقرض شده اند، اما توسط ابولواشی ۱۲۰ نوع از این بازی ها در موزه های جهان ثبت شد، مصریان این بازی ها را هر روز برای شادی خود انجام می داده اند، اگرچه به نظر می رسد این بازی ها بیشتر جنبه ی مذهبی دارند، اما اغلب این بازی ها در مکانی ورزشی به نام توماب<sup>۲</sup> برگزار می گردید (نیازی، ۱۳۹۰). تحقیقات کابرا<sup>۳</sup>، سپرو<sup>۴</sup>، روجاس<sup>۵</sup>، (۲۰۱۰) که در کشوریونان انجام شد، نشان می دهد که بازی های بومی، بیشتر توسط کودکان انجام می شود و کودکان فرهنگ های مردمی را در بازی یاد می گیرند، اگر چه محققین عقیده دارند که بازی ها تحت تاثیر ابعاد مختلف فرهنگی و بیولوژیکی است، اما در بیشتر کشورها آب و هوا در علائق و اجرای بازی ها در هوای آزاد تاثیر گذار است.

### روش شناسی پژوهش

روش این پژوهش از نظر هدف کاربردی، از نظر استراتژی توصیفی و از نظر گردآوری اطلاعات میدانی و از نظر شیوه اجراء مطالعه موردی می باشد و به منظور تدوین، راهبرد توسعه ورزش های بومی سنتی بلوچستان هشت مرحله به شرح زیر طی شد:

1. Abolovachi
2. Toemab
3. Caberea
4. Seppro
5. Rochase

و خی<sup>۲</sup>) استخراج و پس از تجزیه تحلیل، استراتژی های مطلوب به جامعه آماری تعمیم داده شد.

### یافته‌های پژوهش

مشاهده می‌شود، بیشترین درصد فراوانی، شاخص سن مربوط به سنین ۱۸ تا ۲۵ سال (۴۵/۸ درصد) و کمترین درصد مربوط به سنین ۴۶ به بالا (۲/۹ درصد) می‌باشد. همچنین، بیشترین درصد فراوانی، شاخص تحصیلات مربوط به لیسانس (۳۵/۴ درصد) و کمترین درصد مربوط به فوق لیسانس به بالا (۱۱ درصد) می‌باشد و بیشترین درصد فراوانی، شاخص سابقه خدمت ورزشی، مربوط به سوابق ۱ تا ۵ سال (۶۰/۳ درصد) و کمترین درصد مربوط به سوابق ۱۱ تا ۱۵ سال (۱۱/۵ درصد) می‌باشد. بیشترین درصد فراوانی، شاخص سابقه ورزشی، مربوط به سوابق منطقه‌ای (۷۸ درصد) و کمترین درصد مربوط به

سوابق آسیایی و جهانی (۲/۱ درصد) می‌باشد. بیشترین درصد فراوانی، شاخص رشته تحصیلی مربوط به افرادی است که رشته‌ای غیر تربیت بدنی داشته‌اند (۵۴/۷ درصد) و کمترین درصد، مربوط به افرادی است که رشته‌ای تحصیلی آنها تربیت بدنی (۴۵/۳ درصد) می‌باشد. بیشترین درصد فراوانی، شاخص جنسیت مربوط به جنسیت مرد (۷۲/۷ درصد) و کمترین درصد مربوط به جنسیت زن (۲۷/۳ درصد) می‌باشد و بیشترین درصد فراوانی، شاخص پست سازمانی مربوط به ورزشکاران (۶۳/۸ درصد) و کمترین درصد مربوط به نایب رئیس هیات ورزش روستایی (۱/۳ درصد) می‌باشد.

همانطور که از نتایج آزمون فریدمن در جدول ۱، مشخص شده است، سطح معناداری کمتر از ۰/۰۵ و رتبه‌بندی هر یک از گویه‌ها معنی‌دار می‌باشد.

جدول ۱. آماره‌های آزمون رتبه‌بندی فریدمن

| آماره عامل | تعداد | خی دو   | درجه آزادی | سطح معنی‌داری |
|------------|-------|---------|------------|---------------|
| نقاط قوت   | ۳۷۰   | ۵۲۷/۰۴۸ | ۱۱         | ۰/۰۰۱         |
| نقاط ضعف   | ۳۷۰   | ۲۶۹/۸۰۳ | ۱۲         | ۰/۰۰۱         |
| فرصت‌ها    | ۳۷۰   | ۵۰۴/۵۰۷ | ۱۰         | ۰/۰۰۱         |
| تهدیدها    | ۳۷۰   | ۶۶/۰۳۷  | ۸          | ۰/۰۰۱         |

سنتی بلوچستان بالاترین رتبه و وضعیت مالی ورزشکاران نخبه در ورزش های بومی سنتی بلوچستان حداقل رتبه را به خود اختصاص داد. در فرصت‌ها، علاقه‌مندی مردم بلوچستان به ورزشکاران و قهرمانان ورزش های بومی سنتی، بالاترین رتبه و مشارکت و اعتبارات ورزشی مرکز مبارزه با مواد مخدر منطقه بلوچستان در زمینه ورزش های بومی سنتی حداقل رتبه را به خود اختصاص داد. در تهدیدها، تاثیر افزایش آمار

نقاط قوت، ضعف، فرصت‌ها و تهدیدهای ورزش‌های بومی سنتی بلوچستان توسط میانگین رتبه‌ای آزمون فریدمن مشخص شد و به ترتیب اولویت در نقاط قوت، استعدادهای بالقوه ورزش های بومی سنتی بلوچستان، بالاترین رتبه و دسترسی همگان به فضاها و اماکن ورزشی، ورزش‌های بومی سنتی بلوچستان، حداقل رتبه را به خود اختصاص داد. در نقاط ضعف، استفاده از مربیان کارشناس، در زمینه ورزش های بومی

معتادان به مواد مخدر در منطقه بلوچستان در بخش ورزش های بومی سنتی بالاترین رتبه و تاثیر میزان درآمد منطقه مردم بلوچستان در توسعه ورزش های بومی سنتی حداقل رتبه را به خود اختصاص داد.

مهم ترین روش های تدوین استراتژی و راهبرد در این تحقیق را می توان در چارچوب تصمیم گیری سه مرحله ای گنجانند. مرحله اول که تدوین استراتژی است، شامل ماتریس ارزیابی عوامل داخلی و عوامل خارجی است. ماتریس ارزیابی داخلی حاصل بررسی راهبردی عوامل داخلی سازمان است که این ماتریس قوت ها و ضعف های اساسی سازمان را تعیین می کند در ماتریس ارزیابی عوامل خارجی، عوامل خارج از سازمان مورد ارزیابی قرار می گیرد و این ماتریس فرصت ها و تهدید های اساسی سازمان را تعیین می کند. در مرحله دوم که آنرا مرحله مقایسه می نامند، به انواع راهبردهای ممکن توجه می شود و به این منظور بین عوامل داخلی و خارجی سازمان، نوعی توازن و تعادل برقرار می شود. روش ها و ابزارهایی که در مرحله دوم مورد استفاده قرار می گیرند عبارتند از: ۱) ماتریس ضعف ها، قوت ها، فرصت ها و تهدیدها: این ماتریس یکی از ابزار مهمی است که مدیران به کمک آن اطلاعات را مقایسه و می توانند با استفاده از آن چهار استراتژی WO,SO,ST,WT را ارائه کنند. ۲) ماتریس

عوامل داخلی و خارجی: در این بخش مشخص می شود که سازمان بایستی از چه نوع استراتژی هایی (رشد و ساخت، حفظ و نگهداری، برداشت یا رها کردن) استفاده کند. در مرحله سوم که مرحله تصمیم گیری است، از روش اولویت بندی با استفاده از نظرهای خبرگان استفاده می شود. پس از اینکه عوامل درونی (قوت ها و ضعف ها) و عوامل محیطی (فرصتها و تهدیدها) شناسایی شد، آنگاه عوامل کلیدی توسط خبرگان ورزش های بومی سنتی بلوچستان تمیز داده شد و با استفاده از ماتریس ارزیابی عوامل داخلی و خارجی مشخص شد که ورزش های بومی سنتی منطقه بلوچستان در قسمت برداشت یا رها کردن قرار گرفته است و اداره های ورزش و جوانان و هیات های ورزش روستایی عشایری بلوچستان می بایست از استراتژی های محافظه کارانه یا همان WO جهت توسعه ورزش های بومی سنتی استفاده نمایند. همانطور که در جدول ۲، مشاهده می شود، مجموع نمرات ماتریس ارزیابی عوامل خارجی ورزش های بومی سنتی منطقه بلوچستان بیشتر از ۲/۵۰ می باشد که نشان می دهد اداره های ورزش و جوانان و هیات های ورزش روستایی بلوچستان دارای فرصت در زمینه ورزش های بومی سنتی می باشند (مجموع نمرات عوامل خارجی نباید کمتر از ۲/۵ باشد در غیر اینصورت فرصتی نداریم).

جدول ۲. ماتریس ارزیابی عوامل خارجی ورزش های بومی سنتی بلوچستان

| فرصت ها                                                                                                                       | وزن   | رتبه | رتبه × وزن |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------|------|------------|
| دسترسی منطقه بلوچستان به آبهای آزاد ، جهت برقراری مسابقات ورزشی در ورزش های بومی سنتی با کشورهای حاشیه دریای عمان و خلیج فارس | 0/070 | 3/12 | 0/165      |
| مرز مشترک زمینی منطقه بلوچستان با کشور پاکستان جهت برقراری مراودات ورزش های بومی سنتی                                         | 0/071 | 2/72 | 0/144      |

| 0/159      | 2/48 | 0/063 | وجود جوانان و نوجوانان مستعد و علاقه مند بلوچستان به ورزش های بومی سنتی                                                                      |
|------------|------|-------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 0/151      | 2/4  | 0/065 | علاقه مندی مردم بلوچستان به ورزشکاران و قهرمانان ورزشهای بومی سنتی                                                                           |
| 0/108      | 2/16 | 0/047 | استفاده مدیران و مربیان بلوچستان از علم روز ورزش جهت توسعه ورزش های بومی سنتی بلوچستان                                                       |
| 0/104      | 2/08 | 0/061 | بکارگیری از بزرگان و پیشکسوتان بلوچستان در برنامه ریزی و اجرا ورزش های بومی سنتی بلوچستان                                                    |
| 0/098      | 2/08 | 0/054 | رشد روز افزون فناوری اطلاعات و ارتباطات ورزش های بومی سنتی بلوچستان                                                                          |
| 0/086      | 1/76 | 0/058 | استفاده از استعداد های نهفته حاشیه شهرستان های بلوچستان، توسط استعدادیابان در ورزش های بومی سنتی                                             |
| 0/078      | 1/68 | 0/061 | استفاده از کتابی تخصصی در بلوچستان برای شناساندن ورزش های بومی سنتی به نسل جدید جهت احیاء و توسعه این ورزش ها                                |
| رتبه × وزن | رتبه | وزن   | تهدیدها                                                                                                                                      |
| 0/155      | 3/16 | 0/049 | تاثیر افزایش آمار جوانان و نوجوانان بیکار در منطقه بلوچستان که به انجام کارهای غیر قانونی و پر درآمد می پردازند را در بخش ورزش های بومی سنتی |
| 0/218      | 3/12 | 0/070 | تاثیر افزایش آمار قاچاقچیان مواد مخدر در منطقه بلوچستان را در بخش ورزش های بومی سنتی                                                         |
| 0/188      | 2/8  | 0/067 | تاثیر افزایش آمار معتادان به مواد مخدر در منطقه بلوچستان را در بخش ورزش های بومی سنتی                                                        |
| 0/168      | 2/8  | 0/060 | تاثیر بازی های رایانه ای و سرگرمی های مجازی را در بخش ورزش های بومی سنتی منطقه بلوچستان                                                      |
| 0/155      | 2/72 | 0/057 | تاثیر زندگی ماشینی، صنعتی و غیر فعال مردم منطقه بلوچستان را در بخش ورزش های بومی سنتی                                                        |
| 0/158      | 2/72 | 0/058 | تاثیر روز افزون هزینه های شرکت در مسابقات را در بخش ورزش های بومی سنتی منطقه بلوچستان                                                        |
| 0/125      | 2/56 | 0/049 | تاثیر استفاده غیر ورزشی از اماکن ورزشی در زمینه ورزش های بومی سنتی بلوچستان                                                                  |
| 0/125      | 2/32 | 0/054 | تاثیر میزان درآمد منطقه مردم بلوچستان را در توسعه ورزش های بومی سنتی                                                                         |

|               |      |            |                                                                        |
|---------------|------|------------|------------------------------------------------------------------------|
| 0/134         | 2/24 | 0/060      | تاثیر افزایش نرخ بیکاری در منطقه بلوچستان را در بخش ورزش های بومی سنتی |
| $\Sigma=2/52$ |      | $\Sigma=1$ | مجموع                                                                  |

همانطور که در جدول ۳، مشاهده می شود، مجموع نمرات ماتریس ارزیابی عوامل داخلی ورزش های بومی سنتی بلوچستان کمتر از ۲/۵ است که نشان می دهد، اداره های ورزش و جوانان و هیات های ورزش روستایی بلوچستان دارای ضعف در زمینه ورزش های بومی سنتی می باشند (مجموع نمرات عوامل داخلی نباید بیشتر از ۲/۵ باشد در غیر اینصورت ضعفی نداریم).

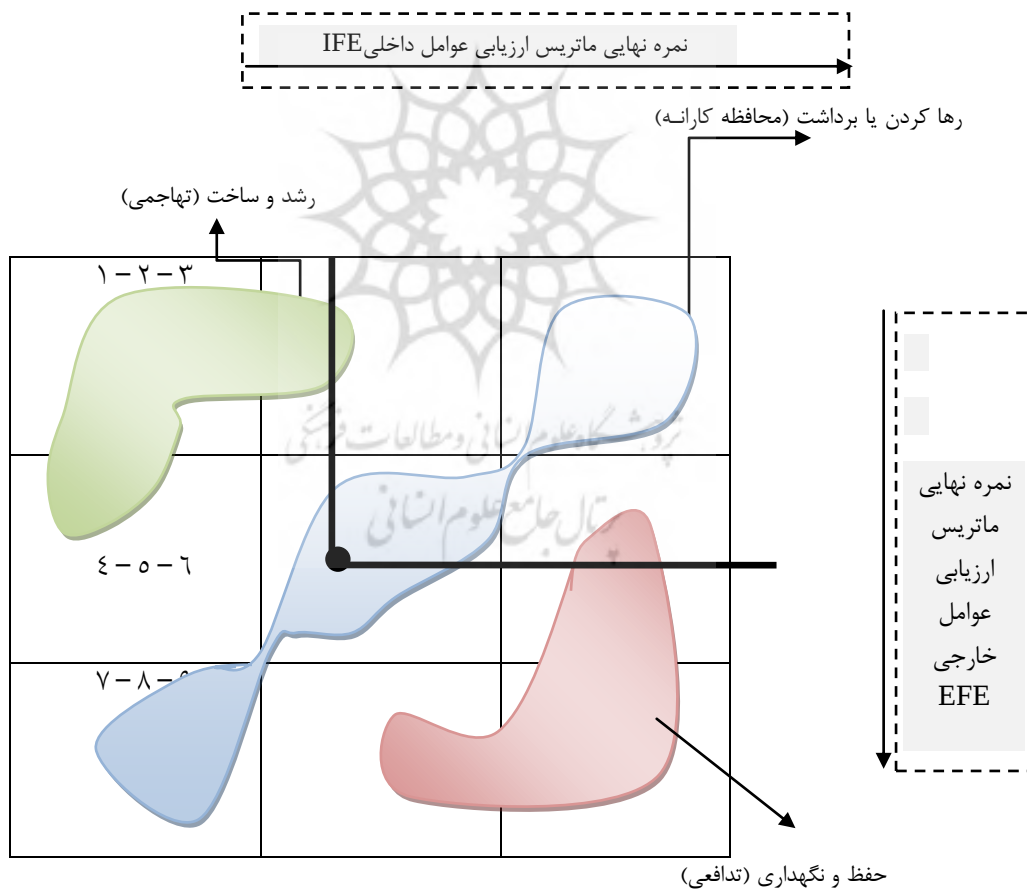
### جدول ۳. ماتریس ارزیابی عوامل داخلی ورزش های بومی سنتی بلوچستان

| رتبه × وزن | رتبه | وزن   | قوت ها                                                                                            |
|------------|------|-------|---------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 0/230      | 3/28 | 0/053 | روحیه وحدت قومی مردم بلوچستان در زمینه ورزش های بومی سنتی بلوچستان                                |
| 0/176      | 2/48 | 0/053 | استعداد های بالقوه ورزش های بومی سنتی بلوچستان                                                    |
| 0/156      | 2/48 | 0/064 | تاثیر برگزاری کلاسهای مربیگری و داوری، در بخش ورزش های بومی سنتی منطقه بلوچستان                   |
| 0/0161     | 2/48 | 0/063 | برگزاری مسابقات و جشنواره های ورزشی، در زمان مناسبت های فرخنده در بخش ورزش های بومی سنتی بلوچستان |
| 0/109      | 2/32 | 0/050 | توجه والدین برای ترغیب و تشویق فرزندان خود به ورزش های بومی سنتی در بلوچستان                      |
| 0/138      | 2/27 | 0/050 | حضور نوجوانان و جوانان بلوچستان در ورزش های بومی سنتی                                             |
| 0/121      | 2/24 | 0/047 | توانمندی تخصصی و فنی مربیان سطح بالای بلوچستان به منظور فعالیت در ورزش های بومی سنتی              |
| 0/130      | 2/24 | 0/049 | تاثیر کیفیت عملکرد دبیران تربیت بدنی (کلیه مقاطع تحصیلی) بلوچستان در بخش ورزش های بومی سنتی       |
| 0/127      | 2/08 | 0/047 | تاثیر کمیت منابع انسانی متخصص در ادارات ورزش و جوانان شهرستان های بلوچستان در ورزش های بومی سنتی  |
| رتبه × وزن | رتبه | وزن   | ضعف ها                                                                                            |
| 0/114      | 2/24 | 0/051 | تعامل و هماهنگی بین ادارات بلوچستان در برگزاری مسابقات ورزش های بومی سنتی بلوچستان                |
| 0/106      | 2/08 | 0/051 | برنامه ریزی، شناسایی و احیا دوباره ورزش های بومی سنتی بلوچستان توسط مسئولین                       |
| 0/085      | 2/08 | 0/041 | وضعیت مالی ورزشکاران نخبه در ورزش های بومی سنتی بلوچستان                                          |
| 0/1        | 2    | 0/050 | برنامه ریزی کوتاه مدت و بلند مدت در ورزش های بومی سنتی بلوچستان                                   |
| 0/124      | 2    | 0/062 | استفاده از مربیان کارشناس، در زمینه ورزش های بومی سنتی بلوچستان                                   |
| 0/11       | 2    | 0/055 | برنامه ریزی اصولی جهت پیشرفت نونهالان و نوجوانان در ورزش های بومی سنتی                            |
| 0/084      | 2    | 0/042 | مشارکت و سرمایه گذاری بخش های خصوصی بلوچستان در ورزش های بومی سنتی                                |

|               |      |            |                                                                                |
|---------------|------|------------|--------------------------------------------------------------------------------|
| 0/094         | 1/84 | 0/051      | نظام استعدادیابی در ورزش های بومی سنتی بلوچستان                                |
| 0/083         | 1/76 | 0/047      | برنامه های رادیو و تلویزیونی بلوچستان در مورد آموزش و ترویج ورزش های بومی سنتی |
| $\Sigma=2/52$ |      | $\Sigma=1$ | مجموع                                                                          |

نمره نهایی ماتریس عوامل داخلی و خارجی (IE) در ناحیه رها کردن یا برداشت را احراز نموده، بایستی از استراتژی های برداشت محصول یا رها کردن (محافظه کارانه) (فرد آر دیوید ۱۳۸۲) استفاده نمایند که در شکل ۱، مشخص شده است.

بعد از تشکیل ماتریس داخلی و خارجی (IE) مشخص گردید که اداره های ورزش و جوانان و هیات های ورزش روستایی عشایری بلوچستان، بایستی از استراتژی های محافظه کارانه (WO) استفاده کنند، لذا اداره های ورزش و جوانان و هیات های ورزش روستایی عشایری بلوچستان به سبب اینکه در ورزش های بومی سنتی بلوچستان،



شکل ۱. ماتریس داخلی و خارجی ورزش های بومی سنتی بلوچستان

## بحث و نتیجه گیری

تحقیقات نشان می دهد که عملکرد سازمانهایی که به مدیریت راهبردی می پردازند، بهتر و بالاتر از دیگر سازمانهاست (حسینی، حمیدی و تجاری، ۱۳۹۱). بررسی عملکرد برخی از سازمانهای ورزشی نیز حاکی از این است که سازمانهایی که برای انجام مأموریت و دستیابی به اهداف خود از مدیریتی قوی و مبتنی بر برنامه ریزی راهبردی استفاده کردند، در فعالیتهای مختلف به موفقیت های چشمگیری دست یافتند (گودرزی، نصیر زاده، فراهانی و وطن دوست، ۱۳۸۸). کلیه سازمان های مرتبط با ورزش های بومی سنتی که مهم ترین آن اداره های ورزش و جوانان و هیات های ورزش های روستایی عشایری بلوچستان می باشند، برای توسعه ورزش های بومی سنتی دارای راهبردی نیستند، ولی اکثر استانهای کشور از جمله استانهای تهران، خراسان رضوی، کرمان، خوزستان، کردستان، آذربایجان غربی و شرقی و مازندران دارای راهبردهای مناسبی می باشند (نوفرستی، ۱۳۹۳). بنابراین سازمان های ورزشی که مهم ترین آن اداره های ورزش و جوانان و هیات های ورزش های روستایی عشایری بلوچستان است، ناگزیرند که عهده دار مدیریت راهبرد یا راهبردی شوند. در پژوهش حاضر نقاط ضعف، قوت، فرصتها و تهدیدهای ورزش های بومی سنتی بلوچستان مشخص و وزن دهی شد، نهایتاً ماتریس داخلی و خارجی برای این ورزش ها تدوین و SWOT در هر کدام مورد تجزیه و تحلیل و مشخص شد که اداره های ورزش و جوانان و هیات های ورزش های روستایی عشایری بلوچستان بایستی از

استراتژی های رها کردن یا برداشت (WO) را در موضوع ورزش های بومی سنتی استفاده کنند که این نتیجه بیانگر آن است که اداره های ورزش و جوانان و هیات های ورزش روستایی عشایری منطقه بلوچستان نتوانسته آنطوری که شایسته است، استراتژی هایی را جهت توسعه ورزش های بومی سنتی بلوچستان طراحی کند که یافته های تحقیق با یافته های تحقیق حسینی (۱۳۹۱)، نظری (۱۳۹۱)، محمدی (۱۳۹۰) همخوانی دارد. رضوی (۱۳۸۴) در تحقیق خود به اهمیت امر خصوصی سازی در ورزش اشاره می کند و به این نتیجه رسید که خصوصی سازی باعث افزایش کارایی در ورزش می شود (تندنویس، ۱۳۸۶). این راهبرد در تحقیق حاضر نیز اشاره شده است که بخش خصوصی می تواند نقش مهمی در پیشرفت و توسعه ورزش های بومی سنتی بلوچستان داشته باشد. همچنین واگذاری اماکن ورزشی به بخش خصوصی نیز در تحقیق رضوی بیان شده و نیز در این تحقیق از فرصت های پیش روی ورزش های بومی سنتی بلوچستان می باشد (رضوی، نیازی و برومند، ۱۳۹۱). از جمله راهبردهای ارائه شده در تحقیق بدری آذرین (۱۳۸۵)، برنامه ریزی دقیق، تربیت مربیان و نیروی انسانی باتجربه، برگزاری دوره های آموزشی و ارتقای علمی مربیان است که با راهبردهای تدوین شده در تحقیق حاضر همسو است. بدری آذرین (۱۳۸۵) در تحقیق خود به این نتیجه رسید که جایگاه منابع انسانی ورزش ژیمناستیک کشور در منطقه ضعف قرار دارد و باید از استراتژی های تغییر استفاده کرد که با جایگاه استراتژیک ورزش های بومی سنتی

باشد، لذا با توجه به اهمیت این موضوعات، ضروری است که به آنها اهمیت ویژه ای داده شود، همچنین در استراتژی های تدوین شده در تحقیق حاضر این مهم در نظر گرفته شده است. پژوهش های خارجی زیادی در زمینه تدوین استراتژی توسعه ورزش و تربیت بدنی در استرالیا (استراتژی حفظ و نگهداری)، انگلستان (استراتژی رشد و توسعه برابر)، منطقه برنت بریتانیا (استراتژی رشد و توسعه)، ایالت میدی (استراتژی توسعه)، کانادا (جذب و حفظ رهبران و مدیران موثر و تدوین برنامه های بلندمدت، کوتاه مدت برای جمع آوری کمک های مالی)، مالزی (بهبود وجه و افزایش آگاهی عموم از انجمن المپیک، حرکت به سمت سازمانی پویا، خودکفا و مستقل، توسعه منابع مالی، مصرف صحیح و معقول درآمدها از طریق شناخت عملکرد و پاسخگویی، بهبود ساختار سازمانی و عملکرد، حرکت بسوی اعمال مدیریت تخصصی و حرفه ای تر، بکارگیری نیروی انسانی شایسته و ایجاد سیستم پیشرفت مداوم، استفاده بیشتر از نیروهای داوطلب، ارتباط بیشتر با فدراسیون های ورزشی و ارائه خدمات به آنها، بهبود و ارتقای جایگاه بین المللی، روشن ساختن اقدامات، نقشها و مسئولیت ها برای مؤسسات دولتی، گسترش ورزش جوانان، تربیت و پرورش مربیان)، ایالات متحده آمریکا و سوئد (استراتژی توسعه) انجام شده است.

با توجه به روند تدوین استراتژی، ابتدا چشم انداز، ماموریت، اهداف بلند مدت، راهبردها و سپس استراتژی های توسعه ورزش های بومی سنتی منطقه بلوچستان تدوین شد، که عبارتند از:

بلوچستان همسو نیست ولی استراتژی های ارائه شده با استراتژی های تدوین شده در تحقیق حاضر همسو است. نصیر زاده (۱۳۸۶) مهم ترین راهبردها را شامل تقویت بنیه مالی ورزشکاران، ایجاد هماهنگی بین اداره کل ورزش و جوانان و تربیت بدنی آموزشگاه ها و دیگر دستگاه های دولتی به منظور استفاده بهینه از امکانات ورزشی، علمی کردن فعالیتهای تربیت بدنی و ورزش بیان کرد که با راهبردهای توسعه ورزش های بومی سنتی بلوچستان همسو بود. نصیرزاده (۱۳۸۶) در تحقیق خود برنامه های عملیاتی مانند: تقویت بنیه مالی ورزشکاران، افزایش تعداد کارشناسان و مربیان متخصص، علمی کردن فعالیت های ورزشی و ایجاد باشگاه های ورزشی زیر نظر متخصصین را تدوین کرد، که با برنامه های عملیاتی تحقیق حاضر همخوانی دارد. نادری نسب (۱۳۹۰) در تحقیق خود به این نتیجه رسید که در ایران، نظام استعداد یابی وجود ندارد در حالی که وجود آنرا ضروری دانست که نتایج تحقیق حاضر نیز همین امر را در ورزش های بومی سنتی منطقه بلوچستان ضروری می داند. سیف پناهی (۱۳۹۰) نیز در تحقیق خود به امر استعدادیابی اشاره می کند و به این نتیجه رسید که مناسب ترین جایگاه برای امر استعداد یابی، سازمان آموزش و پرورش می باشد و معلمان ورزش اولین کسانی هستند که باید این امر را انجام دهند. همچنین در یافته های تحقیق حاضر نیز اشاره شده که از مهمترین ضعف های منطقه بلوچستان در زمینه ورزش های بومی سنتی، نبود نظام استعدادیابی موفق، کم توجهی مسئولین ورزش منطقه بلوچستان به ورزش مدارس به خصوص ورزش های بومی سنتی می

## چشم انداز ورزش های بومی سنتی منطقه بلوچستان

رسیدن به جامعه ای سالم، ورزشکار، با نشاط و امید به زندگی بهتر.

ماموریت ورزش های بومی سنتی منطقه بلوچستان.

ارتقاء و ترویج ورزش های بومی سنتی با رعایت اصول اخلاقی، پهلوانی و قهرمانی در بین تمامی اقشار منطقه بلوچستان.

## اهداف بلند مدت ورزش های بومی سنتی منطقه بلوچستان

بازبایی و شناساندن ورزش های بومی سنتی به نوجوانان و جوانان بلوچستان در افق ۵ ساله.

ساخت اماکن ورزشی، مخصوص ورزش های بومی سنتی بلوچستان در سراسر استان سیستان و بلوچستان در افق ۲۰ ساله.

راه اندازی هیات های ورزش روستایی و عشایری زیر نظر متخصصین در تمامی شهرستان های منطقه بلوچستان در افق ۱۰ ساله.

افزایش جمعیت ورزشکاران مرد و زن ورزش های بومی سنتی منطقه بلوچستان به میزان ۱۰ درصد نسبت به وضع موجود. افزایش کمی و کیفی باشگاه های ورزش های بومی سنتی بلوچستان در افق ۲۰ ساله.

## مهمترین راهبرد های اولویت بندی شده ورزش های بومی سنتی منطقه بلوچستان

تدوین استراتژی توسعه ورزش های بومی سنتی.

تشکیل شورای خیرین، جهت افزایش منابع مالی در راستایی توسعه ورزش های بومی سنتی بلوچستان.

جلوگیری از قاچاقچیان مواد مخدر و برخورد با آنها، جهت توسعه ورزش های بومی سنتی بلوچستان.

بهره گیری از خیرین پیشکسوت ورزشی علاقه مند به ورزش های بومی سنتی جهت پشتیبانی مالی.

ایجاد نظام استعدادیابی مناسب با توجه به الگوهای موفق و مناسب.

تعیین مشوق ها و ایجاد انگیزه در ورزشکاران ورزش های بومی سنتی.

## سیاست های اجرایی ورزش های بومی سنتی منطقه بلوچستان

برگزاری مسابقات بومی سنتی با کشورهای همسایه علی الخصوص کشورهای حاشیه دریای عمان و خلیج فارس، توسعه و ترویج ورزش های بومی سنتی بلوچستان، ایجاد باشگاههای ورزش بومی سنتی زیر نظر متخصصین، استفاده از متخصصان ورزشی بعنوان استعدادیابان ورزش های بومی سنتی، افزایش سرمایه گذاری در بخش ورزش های بومی سنتی، افزایش اماکن ورزش های بومی سنتی بلوچستان، ممنوع کردن استفاده غیر ورزشی از کلیه اماکن ورزشی بلوچستان، حمایت از ورزشکاران نخبه ورزش های بومی سنتی بلوچستان، جذب حامیان مالی برای سرمایه گذاری در بخش ورزش های بومی سنتی بلوچستان، برگزاری مسابقات ورزشی متعدد بومی سنتی برای ایجاد انگیزه در

- ورزشی، زمستان ۱۳۹۱، دوره ۴، شماره ۱۵، صص: ۳۳-۱۵.
- خسروی زاده، اسفندیار (۱۳۸۷). مطالعه و طراحی برنامه استراتژیک کمیته ملی المپیک، دانشگاه تهران، رساله دکتری، صص: ۸۹-۶۲.
- رضوی، سید محمد حسین؛ نیازی، سید محمد؛ برومند دولق، محمد رضا (۱۳۹۱). طراحی و تدوین راهبرد توسعه ورزش همگانی شهر مشهد با استفاده از دیدگاه علمی. مجله پژوهش های کاربردی در مدیریت ورزشی، شماره ۱، تابستان ۹۳، صص: ۶۰-۴۹.
- روحی دهکردی، میترا (۱۳۹۲). بنیاد پداگوژی بازی های بومی و محلی ایرانی و اهمیت آنها در گسترش ابعاد جسمانی و روانی دانش آموزان دوره ابتدایی. فصلنامه مشاوره شغلی و سازمانی، دوره پنجم، شماره ۱۴، بهار ۱۳۹۲، صص: ۸۳-۶۶.
- سیف پناهی شعبانی، جبار (۱۳۹۰). طراحی و تدوین راهبرد توسعه ورزش قهرمانی استان کردستان، نشریه مدیریت ورزشی، شماره ۸، صص: ۷۳-۵۷.
- فرد آر، دیوید (۱۳۸۲). مدیریت استراتژیک، ترجمه علی پارسانیان و سید محمد اعرابی، تهران: دفتر پژوهشهای فرهنگی، صص: ۶۵-۴۲.
- گودرزی، محمود؛ نصیر زاده، عبدالمهدی؛ فراهانی، ابوالفضل؛ وطن دوست، مریم (۱۳۸۸). طراحی و تدوین راهبرد توسعه ورزش همگانی استان کرمان، مجله مدیریت ورزشی، تابستان ۹۲، شماره ۱۷، صص: ۱۷۲-۱۴۹.
- مهیار، عباس (۱۳۸۵). بازی های محلی (اشاره ای به بازی های توفارقان)، مجلات تخصصی نور، هنر و مردم، سال هفدهم، شماره ۱۹۳، صص: ۶۹-۶۶.
- نادری نسب، مهدی؛ احسانی، محمد؛ خبیری، محمد؛ امیری، مجتبی (۱۳۹۰). تعیین رویکرد مناسب توسعه فوتبال جمهوری اسلامی ایران و مقایسه آن با رویکردهای چند کشور منتخب، فصلنامه مدیریت ورزشی، شماره ۱۰، پاییز ۱۳۹۰، صص: ۱۱۱-۱۰۵.
- نصیر زاده، عبدالمهدی (۱۳۸۶). طراحی و تدوین استراتژی توسعه ورزش قهرمانی کرمان، نشریه

ورزشکاران این ورزش ها، استفاده از افراد متخصص در هیات های ورزش روستایی، عشایری منطقه بلوچستان، برگزاری استعدادیابی های منظم در رده های سنی مختلف برای کشف استعداد های نهفته، ایجاد اماکن ورزشی رایگان جهت سوق دادن جوانان و نوجوان به سوی ورزش های بومی و سنتی منطقه بلوچستان.

## منابع

- اداره ورزش و جوانان شهرستان سراوان (۱۳۹۳). کارشناس هیات ورزش روستایی و بازی های بومی و محلی بلوچستان.
- آقاجانی، طهمورث؛ جبارف، رشید؛ مشفق، مصطفی بوف (۱۳۹۳). تاثیر بازی بر مهارتهای اجتماعی کودکان، مجله مطالعات توسعه اجتماعی ایران، سال ششم، شماره سوم، تابستان ۱۳۹۳، صص: ۹۸-۱۰۲.
- اچ ایگورانسف، جی؛ مک، دانیل (۱۳۸۳). استقرار مدیریت استراتژیک، ترجمه ی زندیه، تهران: انتشارات سمت، صص: ۳۹-۲۱.
- بدری، آذرین (۱۳۸۵). بررسی وضعیت ورزش ژیمناستیک در ایران با رویکرد تدوین نظام جامع توسعه منابع انسانی در ورزش ژیمناستیک کشور، دانشگاه تهران، رساله دکتری، صص: ۶۵-۵۱.
- بلوچی، رامین (۱۳۷۳). بررسی وضعیت موجود بازی ها و ورزش های بومی محلی استان ایلام، دانشگاه تربیت معلم، دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی، پایان نامه کارشناسی ارشد، صص: ۵۸-۴۰.
- تندنویس، فریدون (۱۳۸۶). مقایسه دیدگاه ورزشکاران مربیان و صاحب نظران رشته ورزشی ژیمناستیک در مورد راهکارهای پیشرفت ورزش قهرمانی ژیمناستیک کشور، دانشگاه تهران رساله دکتری، صص: ۸۱-۶۰.
- حسینی، گلاله؛ حمیدی، مهرزاد؛ تجاری، فرشاد (۱۳۹۱). تدوین برنامه راهبردی ورزش دانشجویی دانشگاه آزاد اسلامی. مجله مدیریت

- علوم پژوهشی حرکت، شماره ۱۰، صص: ۳۷-۱۷.
- نوفرستی، کیانوش (۱۳۹۳). طراحی و تدوین استراتژی توسعه ورزش قهرمان فوتبال استان سیستان و بلوچستان. پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرمان، صص: ۴۵-۶۶.
- نیازی، مرجان (۱۳۹۰). پایان نامه کارشناسی ارشد، بررسی وضعیت بازیهای بومی و محلی استان گلستان، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی، صص: ۳۹-۲۰.
- هریسون، جفری؛ جان، کارون (۱۳۸۲). مدیریت استراتژیک، بهروز قاسمی، انتشارات هیئت، صص: ۸۱-۶۵.
- هنرور، افشار (۱۳۹۱). شیوه های احیا، ترویج و ارتقای ورزش ها و بازی های بومی و محلی در کشور، دوره ۶، شماره ۳، صص: ۴۹۳ - ۵۰۹.
- Akinemi A. (2009). "Traditional Sports & Games in Nigeria". National Institute for Sports, Lagos, Nigeria, 230-236.
- Ansoff H.I. (2005), 'Comment on Henry Mintzberg's rethinking strategic planning". Long range plan, 27 (3) : 32-31.
- Blair, S. N. I M. Booth, I. Gyafas, H. Iwane, B. Mari, V. Matsudo. Et al (2003). "Development of public policy and phsyically activity inititatives internationally". Sport Medicine 21:157-163.
- Burnet, C. & W.J. Hollander. (2004) "Indigenous games research report". South African Journal for Research in Sport, Physical Education and Recreation, 2004, 26(1):9-23.



## Designing and formulation of Baluchestan's indigenous traditional sports development strategies

Malek Mohammad Mohammadi<sup>1</sup>, Mohsen Ghofrani<sup>\*2</sup>

Received: Jan 24, 2015

Accepted: Jul 5, 2015

---

### Abstract

**Objective:** The main goal of this research was to design and formulate the development strategies for indigenous traditional sports in Baluchestan.

**Methodology:** The statistical population of this study was all athletes, experts, referees, coaches, administrators and specialists of indigenous traditional sport in Baluchestan. The sample size (n= 370) is obtained using Morgan Table and it was based on stratified random sampling. The Kolmogorov Smirnov test ( $Z=3.7$ ) also showed that the data distribution is normal ( $P<0.05$ ). We used the open-ended and closed-ended questions. The validity of the questionnaire was confirmed by five sports management professors and the reliability of the closedended questions were verified using the Cronbach's alpha test where the coefficient was 0.93.

**Results:** The research data was analyzed by descriptive statistics, Chi-Square test, Friedman test, and SWOT.

**Conclusion:** After examining the strengths, weaknesses, opportunities and threats, the assessment matrix of internal and external factors about the indigenous traditional sports in Baluchestan indicated that general directorate of Youth and Sport rural/tribal sports delegations in Sistan and Baluchestan province should consider the WO (conservative) strategy for developing the indigenous traditional sports in this province.

**Keywords:** Strategy; indigenous traditional; development; opportunities; threats.

---

1. Department of Physical Education and Sport Sciences, Hormozgan University, Bandar-Abbas, Iran

2. Department of Physical Education and Sport Sciences, Sistan and Baluchestan University, Zahedan, Iran

\*Email: m\_ghofrani2000@ped.usb.ac.ir